

YTTRANDE

Rektor vid Högskolan Väst

Avdelning
UtvärderingsavdelningenHandläggare
Markus Lindström
+46 8 563 088 58
markus.lindstrom@uka.se

Bedömagruppens yttrande över uppföljningen av kvalitetssäkringsarbetet avseende forskning vid Högskolan Väst

Bedömagruppens uppdrag

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har gett oss i uppdrag att följa upp granskningen av kvalitetssäkringsarbetet vid Högskolan Väst som genomfördes 2019–2020 och resulterade i att lärosätet fick omdömet *Godkänt kvalitetssäkringsarbete med förbehåll*. I detta yttrande framgår våra bedömningar av de analyser och åtgärder som lärosätet har redovisat, med förslag på omdöme för de bedömningsområden och de bedömningsgrunder som har följts upp. Yttrandet avslutas med bedömagruppens förslag till ett samlat omdöme över lärosätets kvalitetssäkringsarbete.

Härmed överlämnar vi vårt yttrande till UKÄ.

Bedömagruppens sammansättning

I bedömagruppen har följande ledamöter ingått:

- Professor och prorektor Håkan Wiklund, Mittuniversitetet
- Affilierad forskare och pensionerad strategidirektör Jan-Erik Krusberg, Yrkeshögskolan Arkada Ab, Helsingfors, Finland

Bedömagruppens arbete

Granskningen har utgått ifrån de krav som ställs i högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100) samt de internationella riktlinjer för forskning som formuleras i Europeiska stadgan för forskare och Riktlinjer för rekrytering av forskare. Se *Vägledning för granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete avseende forskning, 2019*. Uppdraget ligger inom ramen för det nationella systemet för kvalitetssäkring av högre utbildning (*Nationellt system för kvalitetssäkring av högre utbildning. Redovisning av ett regeringsuppdrag, Rapport 2016:15*).

Underlag för bedömningen har utgjorts av lärosätets åtgärdsredovisning med bilagor.

Åtgärdsredovisningen från Högskolan Väst återfinns i bilaga 1.

Bedömningsprocessen

På grundval av underlagen har vi granskat lärosätets kvalitetssäkringsarbete och gjort en bedömning av bedömningsområdena och bedömningsgrunderna.

2. Förutsättningar
3. Utformning, genomförande och resultat

Bedömningsgrunderna:

- 2.1 Lärosätet tillhandahåller ändamålsenligt stöd till forskare avseende tillämpning av god forskningssed och följer systematiskt upp misstänkta fall av oredlighet och vidtar ändamålsenliga åtgärder.
- 2.2 Lärosätet skapar goda förutsättningar för forskningens och forskningsmiljöernas utveckling och förnyelse samt för forskningens frihet.
- 2.4 Lärosätet följer upp stödverksamhet och infrastruktur för forskning och vidtar vid behov ändamålsenliga kvalitetshöjande åtgärder.
- 3.1 Lärosätet säkerställer att dess forskningsmiljöer/forskning återkommande genomgår granskningar ur nationellt och internationellt perspektiv med stöd av kollegial granskning för att identifiera styrkor, svagheter och utvecklingsmöjligheter. Lärosätet har system för att fånga upp och ta hand om de rekommendationer som sådana granskningar ger upphov till.
- 3.2 Resultat som genereras genom uppföljning och kollegial granskning publiceras och kommuniceras på ett ändamålsenligt sätt inom och utanför organisationen.

Bedömargruppen

Håkan Wiklund

Jan-Erik Krusberg

Bedömargruppens bedömning

Lärosäte	Huvudområde/examen	ID-nr
Högskolan Väst		411-00463-22
<p>Bedömning av utvalda bedömningsområden</p> <p>Bedömningsområde Förutsättningar</p> <p>Sammanvägd bedömning i tidigare lärosätessgranskning: Inte tillfredsställande</p> <p>Lärosätet arbetar med att främja stöd och förutsättningar inom flera områden, som kompetensförsörjning, forskningens förnyelse och sambandet mellan forskning och utbildning. Det framgår tydligt att lärosätet har goda ambitioner, planer och aktiviteter när det gäller förutsättningarna inom dessa områden. Bedömargruppen bedömer däremot att arbetet är relativt nystartat, och att lärosätet beskriver det mer teoretiskt än konkret, även om intervjuerna gav en del praktiska exempel. Det saknas också uppföljning av förutsättningarna i stora drag. Bedömargruppen kan därför inte bedöma att stödet och förutsättningarna är ändamålsenliga, eller hur de fungerar i praktiken.</p> <p>Bedömargruppen har ändå förtroende för lärosätets arbete med kompetensförsörjning och med att skapa goda förutsättningar för kompetensutveckling samt med att erbjuda välfungerande karriärstöd för forskare. Bedömningen är också att lärosätet skapar goda förutsättningar för att stärka sambandet mellan forskning och utbildning i verksamheten. Stödet för tillämpning av god forskningssed och hanteringsordningen för att göra avsteg från stödet finns inte på plats i en sådan omfattning att bedömargruppen bedömer att det är tillfredsställande. Lärosätet arbetar med frågan och flera nya styrdokument har tagits fram under våren 2020, vilket är bra, men det är inte tillämpat än och det går därmed inte att avgöra hur det fungerar.</p> <p>Bedömningsgrunden om att skapa goda förutsättningar för forskningens och forskningsmiljöernas utveckling och förnyelse samt för forskningens frihet är inte uppfylld, även om det finns en god plan för att skapa förutsättningar för forskningens och forskningsmiljöernas förnyelse. Bedömargruppen anser att lärosätet behöver utveckla en systematik i arbetet med att främja forskningens frihet, och konkretisera lärosätets syn på forskningens frihet i förhållande till en stark samverkansprofil. Infrastruktur och stödverksamhet för forskning finns i viss utsträckning men den följs inte upp på ett tillfredsställande sätt.</p> <p>Bedömargruppen rekommenderar lärosätet att göra en strukturerad uppföljning. Bedömargruppen har identifierat följande styrkor:</p> <ul style="list-style-type: none"> Lärosätet har en god ambition och plan för att skapa goda förutsättningar för forskningens och forskningsmiljöernas förnyelse. 		

- Lärosätet har bra planer och aktiviteter för arbetet med kompetensförsörjning, kompetensutveckling och karriärstöd till forskare.
- Lärosätet har påbörjat en bra process för att främja sambandet mellan forskning och utbildning, genom diskussioner och aktiviteter om forskningsanknytning och lärosätets samverkansprofil

Bedömargruppen har identifierat följande utvecklingsområden:

- Lärosätet behöver utveckla stödet till forskare på alla nivåer för tillämpning av god forskningssed.
- Lärosätet behöver utveckla en process och systematik för att följa upp misstänkta fall av oredlighet och sedan genomföra ändamålsenliga åtgärder.
- Lärosätet behöver införliva infrastruktur och stödverksamhet till forskare som ett område i kvalitetssäkringen av forskningen, för att få systematik och struktur i uppföljningen av den.
- Lärosätet behöver skapa en systematik i arbetet med att främja forskningens frihet, och konkretisera lärosätets syn på forskningens frihet i förhållande till en stark samverkansprofil.

Bedömningsgrund 2.1

Lärosätet tillhandahåller ändamålsenligt stöd till forskare avseende tillämpning av god forskningssed och följer systematiskt upp misstänkta fall av oredlighet och vidtar ändamålsenliga åtgärder.

Bedömning i tidigare lärosätetsgranskning: Inte uppfylld

I den tidigare lärosätetsgranskningen framgår följande av bedömargruppens yttrande:

Utifrån självvärderingen verkar det som om lärosätet inte gör någon skillnad mellan begreppen god forskningssed och forskningsetik. God forskningssed är dock ett begrepp som inkluderar forskningsetik men också sträcker sig bortom det. Ett ändamålsenligt stöd för tillämpning av god forskningssed måste rimligen också finnas inom moraliska frågor och juridiska aspekter. Bedömargruppens uppfattning är att detta inte finns.

Enligt självvärderingen får forskande personal, stöd i form av kurser, seminarier, föreläsningar och workshoppar där forskningsetiska frågor diskuteras. Som exempel nämns diskussion i de vetenskapliga råden i de vitala forskningsmiljöerna, om hur medförfattarskap ska hanteras. Vid intervjuerna beskrevs också forskningsetiska inslag i doktorandernas kurser. Biblioteket och de vitala forskningsmiljöerna ger också workshoppar som tar upp dessa frågor tillsammans med diskussionen om öppen vetenskap/data. Bedömargruppen kan dock inte, baserat på självvärderingen, intervjuer eller fördjupningsmaterialet, bedöma relevansen och resultaten från kurserna och workshopparna. Baserat på självvärderingen, intervjuerna och fördjupningsmaterialet kan bedömargruppen inte heller se att någon systematisk uppföljning av vilken personal som går kurserna finns på plats eller är

planerad. Överlag är det svårt att förstå vilken funktion som har det övergripande ansvaret för stödet till forskare för tillämpning av god forskningssed.

I självvärderingen framgår att lärosätet har inrättat ett forskningsetiskt utskott som sorterar under den gemensamma forsknings- och utbildningsnämnden (FUN). Från fördjupningsmaterialet framgår att utskottets uppdrag nyligen har beslutats och beskrivs i Arbetsbeskrivning för forskningsetiska utskottet (beslut 20-02-10). Från både självvärderingen och intervjuerna framgick att utskottet ännu inte hittat sin roll och systematik i stödet till lärare, doktorander och studenter. Intervjuerna visade dock att på initiativ av Forskningsetiska utskottet planerar lärosätet workshoppar hösten 2020 om forskningsetiska frågor.. I ett nyligen beslutat dokument, Hanteringsordning för avvikelser från god forskningssed (beslut 20-03-31), beskrivs Kommittén för utredning av avvikelser från god forskningssed. Denna kommitté består av vicerektorn för forskning som är ordförande, två representanter från Forskningsetiska utskottet, ytterligare en lärarrepresentant (med hög vetenskaplig kompetens och integritet), som utses av rektor efter förslag från Forsknings- och utbildningsnämnden, och en studeranderepresentant som utses av Studentkåren. Det framgick dock vid intervjuerna att kommittén ännu inte är tillsatt, och än mindre har hittat sin roll i förhållande till det forskningsetiska utskottet, enligt bedömargruppen.

Det ska, enligt självvärderingen, sedan länge finnas tydliga rutiner och riktlinjer för att hantera misstänkt oredlighet och det hänvisas till en föreskrift, som dessvärre inte finns tillgänglig för bedömargruppen. Vid intervjuerna gavs tvetydiga besked om både riktlinjer och uppdrag för det etiska utskottet. Lärosätet hänvisar till den nya lagen om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning (2019:504) och SUHF:s rekommendationer och definitioner, och att lärosätet påbörjat en översyn av sina äldre riktlinjer. Fördjupningsmaterialet Hanteringsordning för avvikelser från god forskningssed beskriver processen från och med Forskningsetiska utskottet, men bedömargruppen finner ingen information om hur medarbetare som misstänker avvikelser från god forskningssed ska agera. Det framgår vidare av samma dokument att "personer som misstänks för oredlighet eller andra allvarliga avvikelser från god forskningssed ska omgående informeras om anklagelserna, och ges möjlighet att besvara dem som gäller avvikelser som utreds av högskolan." Hanteringsordningen lämnar dock ingen information om till vem, eller hur, en första orosanmälan ska gå till, vem som informerar en eventuellt misstänkt forskare och vilket stöd som involverade personer får. Vid intervjuerna framgick att processen är högst oklar hos forskarna vid lärosätet.

Sammanfattningsvis är det bedömargruppens uppfattning utifrån självvärderingen, intervjuerna och fördjupningsmaterialet att lärosätet inte erbjuder något ändamålsenligt stöd till forskare för tillämpning av god forskningssed eller har någon process för att systematiskt följa upp misstänkta fall av oredlighet och sedan genomföra ändamålsenliga åtgärder. Det är bedömargruppens uppfattning att lärosätet inte har prioriterat området, och därför har ett nödvändigt utvecklingsarbete framför sig. Bedömargruppen noterar dock samtidigt att genom de nyligen beslutade styrdokumenterna har lärosätet påbörjat arbetet med detta viktiga område.

Uppföljning av bedömningsgrund 2.1

Bedömning: Uppfylld

Motivering: Lärosätets analys av bristerna avseende bedömningsgrund 2.1 bedöms som tillfredsställande och de åtgärder som redovisas i åtgärdsredovisningen bedöms som rimliga och ändamålsenliga.

Bedömningsgrund 2.2

Lärosätet skapar goda förutsättningar för forskningens och forskningsmiljöernas utveckling och förnyelse samt för forskningens frihet.

Bedömning i tidigare lärosätesgranskning: Inte uppfyllt

I den tidigare lärosätesgranskningen framgår följande av bedömargruppens yttrande:

Utifrån självvärderingen och intervjuerna är det bedömargruppens uppfattning att lärosätet har en god ambition och plan för att skapa goda förutsättningar för forskningens och forskningsmiljöernas förnyelse och för forskningens frihet, men ambitionen och planerna förefaller inte tillämpade fullt ut.

I självvärderingen resonerar lärosätet filosofiskt om forskningens frihet – att den kan indelas i "frihet från" och "frihet till" samt att "goda förutsättningar för forskningens frihet kan innefatta både att avstå från viss styrning och att vidta aktiva åtgärder." Lärosätet ger också några mer konkreta argument för utmaningarna i att skapa goda förutsättningar för forskningens frihet, som omvärldens krav på publicering, bristande basanslag för forskning och bristande resurser i form av exempelvis tid i tjänsten för forskning. Resonemanget mynnar ut i en praktisk begränsning för den enskilda forskaren att helt fritt kunna välja forskningsprojekt/område, men ger inte någon beskrivning av hur lärosätet konkret arbetar för att skapa goda förutsättningar, och för att möta utmaningarna för forskningens och forskningsmiljöernas förnyelse och för forskningens frihet.

Bedömargruppen uppfattar att det, genom den starka samverkansprofilen som lärosätet har, kan finnas risk för begränsningar i forskningens frihet enligt gängse akademisk norm och lagstiftning. Den bilden bekräftades genom intervjuerna, där utmaningarna beskrevs (ibland uttrycktes det rentav som ett hot) i att ha en stark samverkansprofil i relation till akademisk frihet. Högskolestyrelsens medelstilleddning till forskningen, genom strategiska satsningar, beskrevs som en viktig motpol till den externa forskningsfinansieringen, och som viktigt för att främja forskningens frihet. I fördjupningsmaterialet lyfts också samverkan fram i flera olika dokument, men inte hur lärosätet tillsammans med samverkansparter verkar för forskningens förnyelse och frihet. Ett konkret arbetssätt som beskrevs vid intervjuerna är de avtal som skrivs mellan lärosätet och samverkansparter, som bland annat berör forskningsresultat, genom att avtalen innehåller synsätt om gemensam kunskapsutveckling, äganderätt till resultat och publicering. Vid intervjuerna framkom också att Grants

and Innovation Office (GIO) fungerar som ett stöd vid framtagande av avtal och policyer med samverkansparter. För att sammanfatta finns det en stor medvetenhet om spänningarna mellan samverkansprofilen och den akademiska friheten. Bedömargruppen rekommenderar lärosätet att strukturera och dokumentera denna medvetenhet och vad forskningens frihet betyder för just detta lärosäte. De arbetssätt som används för att främja forskningens frihet bör framhållas i exempelvis strategidokument och i kommunikationen med samverkansparter.

I självvärderingen och i fördjupningsmaterialen är varken tidigare indikatorer eller de nuvarande, systematiskt beskrivna och det är därför inte möjligt att avgöra om de nya skapar bättre förutsättningar för förnyelse. När det gäller forskningens och forskningsmiljöernas förnyelse så beskriver lärosätet i självvärderingen att de har gått från "flera" indikatorer till "färre" i kvalitetssystemet, och att indikatorerna nu är desamma för alla (vitala) forskningsmiljöer. Det skapar goda förutsättningar för förnyelse och utveckling, enligt lärosätet, genom att man prioriterar basanslagen till starka forskningsmiljöer inom strategiska områden, för uppbyggnad och verksamhetsutveckling. Från självvärderingen, intervjuerna och fördjupningsmaterialet är det dock uppenbart att strategiskt valda forskningsområden styr forskningsutvecklingen, och till viss del utbildningsprofilen, men inte forskningens förnyelse eller frihet. Här rekommenderar bedömargruppen att lärosätet tydliggör indikatorerna för uppföljningen av forskningsmiljöerna och deras syfte, för att lyfta fram forskningens förnyelse och frihet.

Sammanfattningsvis noterar bedömargruppen en god ambition att skapa goda förutsättningar för forskningens och forskningsmiljöernas förnyelse och för forskningens frihet. Men lärosätet behöver en systematik och struktur i arbetet med att framför allt främja forskningens frihet i relation till den starka samverkansprofilen.

Uppföljning av bedömningsgrund 2.2

Bedömning: Uppfylld

Motivering: Lärosätets analys av bristerna avseende bedömningsgrund 2.2 bedöms som tillfredsställande och de åtgärder som redovisas i åtgärdsredovisningen bedöms som rimliga och ändamålsenliga.

Bedömningsgrund 2.4

Lärosätet följer upp stödverksamhet och infrastruktur för forskning och vidtar vid behov ändamålsenliga kvalitetshöjande åtgärder.

Bedömning i tidigare lärosätesgranskning: Inte uppfylld

I den tidigare lärosätesgranskningen framgår följande av bedömargruppens yttrande:

I självvärderingen beskrivs olika typer av stödverksamhet och infrastruktur. Lärosätet har upprättat ett Grants and Innovation Office (GIO) som stöd i forsknings- och innovationsrådgivning. Biblioteket erbjuder stöd för publicering, exempelvis för Open Access. Genom arbetsgruppen Data Access Unit (DAU) erbjuds stöd i datalagring. Det finns en också en referensgrupp för forskningsstöd i dialog mellan förvaltning, bibliotek och institutioner. Vid intervjuerna betonas att förvaltningen önskar brygga så mycket som möjligt mellan forskargrupperna och institutionerna, och stödja forskningen snarare än att kontrollera den, vilket bedömargruppen tycker är bra. Vid intervjuerna lyfte också forskarna fram bibliotek och GIO som bra stöd.

Överlag nämns mycket "mjuk" infrastruktur (som till exempel biblioteket och GIO) både i självvärderingen och i fördjupningsmaterialen, men inte något om den "hårda" infrastruktur som tillgång till laboratorier, utrustning och annan teknisk apparatur. Inte heller nämns tillgång till statistiskt stöd i form av stödfunktion med statistisk kompetens eller statistikprogram som kan behövas vid planering och genomförande av forskning. Vid intervjuerna lyfte forskare fram att de som hade nära koppling till samverkansparter också hade större möjlighet till den här typen av stöd och infrastruktur genom samverkansparter än genom lärosätets försorg.

Det som framför allt saknas är systematisk uppföljning av stödverksamhet och infrastruktur och vilka ändamålsenliga kvalitetshöjande åtgärder som har genomförts. I självvärderingen beskrivs det att lärosätet 2017 införde ett arbete med medarbetarundersökning (ARK) som ska genomföras vart tredje år. Resultatet från 2017 mynnade ut i en omfattande handlingsplan. Bedömargruppen finner däremot inte någonstans belägg för hur mycket som är kopplat till forskningens stöd och infrastruktur. Utöver medarbetarundersökningen sker enligt självvärderingen, medarbetarsamtal, årliga verksamhetsuppföljningar och uppföljning av forskningsmiljöer samt möten mellan prefekterna och högskoledirektören, som ett led i att följa upp stödverksamhet och infrastruktur. I fördjupningsmaterialet Regler för inrättande av vitala forskningsmiljöer finns också en sektion där det ska redogöras för särskild infrastruktur, men inte hur uppföljning ska ske. Varken i fördjupningsmaterialen eller vid intervjuerna framgick vad som framkommit i de uppföljningar som enligt självvärderingen ska ha genomförts, eller vilka ändamålsenliga kvalitetshöjande åtgärder som åstadkommit som en följd av uppföljningarna.

I självvärderingen framgår också att lärosätet följer upp stödverksamhet till forskning via FUN genom de kvalitetssäkringsprocesser som finns på institutionerna. Uppföljning överlag är oklart utifrån självvärderingen, där lärosätet uppger att man planerar att ytterligare utveckla och systematisera uppföljning av stödverksamhet och infrastruktur för forskning, för ändamålsenliga kvalitetshöjande åtgärder baserat på UKÄ:s pilotgranskning av kvalitetssäkring av forskning.

Sammanfattningsvis rekommenderar bedömargruppen lärosätet att införliva infrastruktur och stödverksamhet som ett område i kvalitetssäkringen av forskningen, för att få systematik och struktur i uppföljningen av detsamma och därmed vid behov kunna vidta ändamålsenliga kvalitetshöjande åtgärder. Det kan med fördel finnas med i till exempel verksamhetsplanerna som lyfts till FUN, där

lärosätet också kan använda sig av Doktorandbarometern som tar upp frågor om infrastruktur och stödverksamhet.

Uppföljning av bedömningsgrund 2.4

Bedömning: Uppfylld

Motivering: Lärosätets analys av bristerna avseende bedömningsgrund 2.4 bedöms som tillfredsställande och de åtgärder som redovisas i åtgärdsredovisningen bedöms som rimliga och ändamålsenliga.

Uppföljning av bedömningsområdet Förutsättningar

Bedömning: Tillfredsställande

Lärosätets analys av bristerna inom bedömningsområdet bedöms som tillfredsställande och de åtgärder som redovisas i åtgärdsredovisningen bedöms som rimliga och ändamålsenliga.

Sammantaget anser bedömarna att de vidtagna åtgärderna ger tillräckliga förutsättningar för att lärosätet genom sitt kvalitetssäkringsarbete ska kunna säkra hög kvalitet i utbildningen.

Bedömningsområde Utformning, genomförande och resultat

Sammanvägd bedömning i tidigare lärosätessgranskning: Inte tillfredsställande

Lärosätet har utvecklat ett kvalitetssystem för forskning som delvis fungerar tillfredsställande. Bedömggruppen kan utifrån självvärderingen och övrig inskickad dokumentation samt vad som framkommit vid intervjuerna konstatera att lärosätets forskningsverksamhet regelbundet följs upp internt och att rekommendationer som kommer ut av uppföljningar tas om hand i berörda verksamheter och bidrar till att utveckla dem. Inslagen av oberoende kollegial granskning är dock bristfälligt i det nuvarande systemet. Den föreslagna formen av utvärderingar är principiellt adekvat men berör inte samtliga forskningsmiljöer vid lärosätet. Eftersom systemet inte är infört går det inte heller att utvärdera det på ett tillfredsställande sätt.

Lärosätet är på god väg att etablera tillfredsställande rutiner för intern kommunikation av resultaten från uppföljning och kollegial granskning av forskning men har ännu inte etablerat motsvarande rutiner för extern kommunikation. Vilka rapportslag som regelbundet ska kommuniceras utåt och hur är inte fastställt. På ett övergripande plan brister lärosätets kvalitetssystem för forskning i tydlighet, transparens och effektivitet. Tre olika system tillämpas parallellt för olika organisatoriska entiteter, vilket bedömggruppen efter intervjuerna kan konstatera skapar merarbete och ger sämre förutsättningar för likvärdighet och transparens för olika verksamheter och för forskare inom olika miljöer.

Bedömargruppen har identifierat följande styrkor:

- Lärosätet genomför en uppföljning av vitala forskningsmiljöer och Primus varje år på ett tillfredsställande sätt genom väl genomarbetade självvärderingsrapporter. Styrkor, svagheter och utvecklingsmöjligheter identifieras och resultaten återkopplas till verksamheterna eftergenomgång i FUN, eller vad gäller Primus av rektor
- I Primus och vid flera institutioner används externa sakkunniga för att bedöma prioriteringen och fördelningen av interna projektanslag. Bedömargruppen ser utifrån intervjuerna positivt på det sätt som förfarandet tillämpas vid lärosätet och bedömer att det verkar kvalitetsdrivande.
- Resultaten från uppföljningen kommuniceras internt genom publicering på intranät och diarieföring samt diskuteras på olika nivåer i berörda verksamheter.

Bedömargruppen har identifierat följande utvecklingsområden:

- Den årliga uppföljningen av övrig forskning vid institutionerna har begränsad omfattning, och återkopplingen från FUN är mer summarisk än för vitala forskningsmiljöer. Eftersom övrig forskning även inbegriper mer omfattande forskningsmiljöer behöver detta ses över, så att forskningsverksamheterna vid lärosätet behandlas mer likvärdigt för uppföljning och utvärdering.
- Återkommande utvärderingar av lärosätets forskningsmiljöer med externa sakkunniga planeras för vitala forskningsmiljöer i det nuvarande kvalitetssystemet. Primus utvärderas på motsvarande sätt inom ramen för KK-stiftelsens kvalitetssystem. Lärosätet behöver säkerställa att även forskningsmiljöer som inte ingår i de vitala forskningsmiljöerna eller Primus genomgår återkommande utvärdering.
- Kvalitetssystemet är på ett övergripande plan ineffektivt och otydligt genom sin uppdelning i tre parallella system. Lärosätet behöver se över kvalitetssystemet för att skapa ett mer sammanhållet system och säkerställa att alla forskningsmiljöer vid lärosätet inkluderas på ett ändamålsenligt sätt. Bedömargruppen vill framhålla att många delar i ett sådant sammanhållet system redan är på plats inom ramen för det befintliga kvalitetssystemet, där den årliga uppföljningen och de planerade återkommande utvärderingarna av de vitala forskningsmiljöerna kan vara en bärande stomme för ett utvecklat och mer sammanhållet framtida system.

Bedömningsgrund 3.1

Lärosätet säkerställer att dess forskningsmiljöer/forskning återkommande genomgår granskningar ur nationellt och internationellt perspektiv med stöd av kollegial granskning för att identifiera styrkor, svagheter och utvecklingsmöjligheter. Lärosätet har system för att fånga upp och ta hand om de rekommendationer som sådana granskningar ger upphov till.

Bedömning i tidigare lärosätessgranskning: Inte uppfylld

I den tidigare lärosätessgranskningen framgår följande av bedömargruppens yttrande:

I självvärderingen beskrivs den modell som lärosätet tillämpar för återkommande granskningar. Lärosätet har under de senaste åren genomfört en hel del förändringar av kvalitetssystemet, och det är därför många delar av det aktuella systemet som ännu är oprövat. Kvalitetssystemet för forskning har tre olika spår, där lärosätet följer upp KK-miljön Primus, sina vitala forskningsmiljöer och institutionernas övriga forskning på tre olika sätt.

De återkommande granskningar som lärosätet tillämpar har huvudsakligen karaktären av årlig uppföljning genom rapporter från vitala forskningsmiljöer och institutioner som granskas av FUN. Primus granskas av rektorn. De vitala forskningsmiljöerna gör en fördjupad rapport varje år, medan institutionernas övriga forskning följs upp mer noggrant vart tredje år. Externa och internationella granskare engageras inte i årscykler för de vitala forskningsmiljöerna och institutionerna. För Primus involveras externa sakkunniga för bedömning av interna projektansökningar. Vid intervjuerna framkom att det även inom institutionerna tillämpas bedömningsprocesser som involverar externa sakkunniga när det gäller att prioritera stöd till forskningsprojekt med interna anslagsmedel.

När det gäller återkommande extern granskning har lärosätet lagt om sitt system (2019) och ännu inte genomfört någon av de utvärderingar som enligt systemet ska komma att genomföras vart fjärde till sjätte år för de vitala forskningsmiljöerna. Utvärderingarna ska bygga på en självvärderingsrapport inklusive en SWOT-analys som bedöms av två externa granskare som besöker miljön och ger en skriftlig återkoppling. Det system som beskrivs bör teoretiskt ha goda förutsättningar att svara mot bedömningsgrundens krav, men går inte i dagsläget att bedöma eftersom ingen sådan utvärdering har genomförts. En betydande svaghet är dock att detta system bara innefattar de vitala forskningsmiljöerna och därmed inte fångar upp den forskning och de forskningsmiljöer som befinner sig utanför dem. Forskningsverksamheten vid institutionen för hälsovetenskap ligger till exempel utanför de vitala miljöerna och ingår därför inte i det system för återkommande granskning av externa sakkunniga som planeras.

Självvärderingen betonar att kollegial granskning är en integrerad del av lärosätets forskningsmiljöer mot bakgrund av att det är en naturlig del av processerna för vetenskaplig publicering och tilldelning av forskningsanslag. Lärosätet beskriver också de interna systemen för årlig uppföljning som kollegiala granskningssystem med förklaringen att FUN är kollegialt tillsatt. Med kollegial granskning av vetenskaplig kvalitet avses dock normalt bedömning av ämnessakkunniga som är oberoende av lärosätet, eller forskningsmiljön, inte lärosätessgemensamma kollegiala forum. Även om inslag av kollegial granskning som ingår naturligt i vetenskaplig verksamhet i samband med publicering och anslagstilldelning med viss automatik säkerställer att den forskning vid lärosätet som publicerar sig och tilldelas anslag återkommande genomgår granskningar, bidrar detta inte i sig till att bedömningsgrunden kan anses uppfylld. Att externa sakkunniga återkommande involveras i interna anslagstilldelningsprocesser inom institutioner och forskningsmiljöer är positivt, och vid intervjuerna har man lyft fram betydelsen av de sakkunniga som kvalitetsdrivande processer. Bedömningsgrunden

avser dock huvudsakligen lärosätets säkerställande av att återkommande granskningar av forskningsmiljöerna och den forskning som bedrivs vid lärosätet genomförs, där ämnessakkunniga får möjlighet att ur ett nationellt och internationellt perspektiv bedöma verksamheternas svagheter, styrkor och utvecklingsmöjligheter, samt återkoppla detta till lärosätet på ett systematiskt sätt.

Bedömggruppen rekommenderar lärosätet att se över sitt övergripande kvalitetssäkringssystem och inkludera all forskningsverksamhet på ett tydligare sätt i de fördjupade utvärderingar som inbegriper extern sakkunnig bedömning. Lärosätet har redan lagt en bra grund i de årliga processer som tillämpas för de vitala forskningsmiljöerna. Vid granskning av rapporter och protokoll från FUN för 2017 och 2018 framgår att systemet på ett tillfredsställande sätt fångar upp styrkor, svagheter och utvecklingsmöjligheter, och att detta återkopplas systematiskt till verksamheterna.

Bedömggruppen rekommenderar även lärosätet att samla de styrdokument som avser kvalitetssystemet i ett sammanhållet paket som bereds av FUN och beslutas av rektorn. Bedömggruppen föreslår att lärosätet utformar ett sammanhållet system som klarar av att följa upp kvaliteten i forskningsverksamheterna oavsett forskningsinriktning och tradition. Därigenom minskar behovet av lokala styrdokument för kvalitetssäkring vid institutioner och forskningsmiljöer, vilket ökar kvalitetssystemets överskådlighet, effektivitet och likvärdighet.

Sammanfattningsvis anser bedömggruppen att bedömningsgrunden inte är uppfylld i dagsläget, eftersom den del av kvalitetssäkringssystemet som fyller den funktionen ännu inte har tillämpats. Den planerade strukturen för utvärderingar av vitala forskningsmiljöer i 4–6-årscykler är dock principiellt tillfredsställande i sitt format. Däremot är systemet inte heltäckande, eftersom institutionernas övriga forskning inte ingår. Detta är en betydande brist. Det övergripande kvalitetssystemet för forskning har en betänklig svaghet i dess uppdelning på tre olika delsystem, vilket gör det svåröverskådligt och ineffektivt. Det är huvudsakligen de vitala forskningsmiljöerna som omfattas av den återkommande kollegiala granskning som åsyftas i den här bedömningsgrunden. KK-miljön har ett eget system som återkopplas separat liksom övrig forskning vid institutionerna.

Uppföljning av bedömningsgrund 3.1

Bedömning: Uppfylld

Motivering: Lärosätets analys av bristerna avseende bedömningsgrund 3.1 bedöms som tillfredsställande och de åtgärder som redovisas i åtgärdsredovisningen bedöms som rimliga och ändamålsenliga.

Bedömningsgrund 3.2

Resultat som genereras genom uppföljning och kollegial granskning publiceras och kommuniceras på ett ändamålsenligt sätt inom och utanför organisationen.

Bedömning i tidigare lärosätesgranskning: Inte uppfyllt

I den tidigare lärosätesgranskningen framgår följande av bedömarens yttrande:

Det framgår i självvärderingen att de centrala dokument som ingår i kvalitetssäkringssystemet kommuniceras internt inom lärosätet genom intranätet. Verksamhetsuppföljningar och rapporter publiceras öppet där, och protokoll från FUN görs tillgängliga genom diariet. Valda delar publiceras även internt i nyhetsbrev från FUN och respektive institutionsnämnd, samt muntligt till ledamöter under nämndsmöten. På den externa webbplatsen publiceras i regel inte resultaten från det systematiska kvalitetssäkringsarbetet. Där publiceras snarast pågående verksamhet och resultat från pågående forskning, även om resultat från uppföljningar och utvärderingar kan inkluderas i externa nyhetsbrev. Lärosätet anger i självvärderingen en tillfredsställelse över det interna systemet för kommunikation om kvalitetssäkringsarbetet, men ser svagheter i det externa kommunikationsarbetet som bedöms vara ett viktigt utvecklingsområde. Lärosätet anser att den externa kommunikationen om forskningsverksamheten som sådan i stort är tillfredsställande.

Lärosätet har själv identifierat svagheter i den externa kommunikationen av resultat från uppföljning och kollegial granskning. I självvärderingen och vid intervjuerna framgår dock en viss sammanblandning mellan extern kommunikation av forskningsverksamheten i sig och av resultaten från den systematiska kvalitetssäkringen. Det framgår av dels självvärdering, dels kompletterande handlingar och från intervjuer att lärosätet har tillfredsställande rutiner för intern publicering av vitala dokument i systemet.

Bedömarens grupp anser att lärosätet bör utveckla en kvalitetsuppföljningsdel på den externa webbplatsen samt ange i styrdokument vilka dokument som rutinemässigt ska publiceras där. Lärosätet behöver utveckla en systematisk intern kommunikation med anställda och studenter om resultaten och det kontinuerliga arbetet med kvalitetssäkring vid lärosätet. Bedömarens grupp rekommenderar också att lärosätet säkerställer att viktig information om och resultat från det systematiska kvalitetssäkringsarbetet tillgängliggörs även på engelska.

Sammanfattningsvis bedömer bedömarens grupp att bedömningsgrunden i dag inte är uppfyllt mot bakgrund av brister i systematik och rutiner för kommunikation av resultat från uppföljning och kollegial granskning utanför den egna organisationen.

Uppföljning av bedömningsgrund 3.2

Bedömning: Uppfylld

Motivering: Lärosätets analys av bristerna avseende bedömningsgrund 3.2 bedöms som tillfredsställande och de åtgärder som redovisas i åtgärdsredovisningen bedöms som rimliga och

ändamålsenliga. Bedömaregruppen anser dock att lärosätet med fördel kan definiera sina målgrupper för extern kommunikation skarpere.

Uppföljning av bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat

Bedömning: Tillfredsställande

Lärosätets analys av bristerna inom bedömningsområdet bedöms som tillfredsställande och de åtgärder som redovisas i åtgärdsredovisningen bedöms som rimliga och ändamålsenliga.

Sammantaget anser bedömarna att de vidtagna åtgärderna ger tillräckliga förutsättningar för att lärosätet genom sitt kvalitetssäkringsarbete ska kunna säkra hög kvalitet i utbildningen.

Samlat omdöme efter uppföljning: Godkänt kvalitetssäkringsarbete

Lärosätets analys av orsakerna till den ifrågasatta kvaliteten bedöms som tillfredsställande och de åtgärder som redovisas i åtgärdsredovisningen bedöms som rimliga och ändamålsenliga

Sammantaget visar underlagen på att kvalitetssäkringsarbetet kan godkännas då samtliga bedömningsområden bedöms vara tillfredsställande.

Bilaga 1

Universitetskanslersämbetets granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete

Mall för åtgärdsredovisning vid uppföljning av granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete avseende forskning

Lärosäte: Högskolan Väst

Reg. Nr: 411-0300-19

Mallen för åtgärdsredovisning ska användas av lärosäten som fått omdömet *Godkänt kvalitetssäkringsarbete med förbehåll* eller *Ifrågasatt kvalitetssäkringsarbete* i UKÄ:s granskning. Mallen består av de sex bedömningsområden som ingår i granskningen:

- **Styrning och organisation**
- **Förutsättningar**
- **Utformning, genomförande och resultat**
- **Jämställdhet**
- **Samverkan**

Vilka bedömningsområden eller bedömningsgrunder som ska omfattas av åtgärdsredovisningen framgår av UKÄ:s beslut och bedömargruppens yttrande. Lärosäten med omdömet *Ifrågasatt kvalitetssäkringsarbete* ska redogöra för de bedömningsområden som bedömts som inte tillfredsställande. Lärosäten med omdömet *Godkänt kvalitetssäkringsarbete med förbehåll* ska redogöra för de bedömningsgrunder som bedömts som inte uppfyllda, för de bedömningsområden som bedömts som inte tillfredsställande.

Information om uppföljningen finns i dokumentet *Vägledning för uppföljning av granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete* (UKÄ 2021) som finns på UKÄ:s webbplats.

OBS: Denna mall gäller enbart för lärosäten som ingått i pilotgranskningen.

Instruktioner för åtgärdsredovisningen:

- Åtgärdsredovisningen indelas utifrån bedömningsområden och bedömningsgrunder som anges nedan. Eventuella underrubriker kan lärosätet fritt besluta om.
- Lärosätet ombeds att först redovisa sin **analys** av bristerna och sedan en **redogörelse av de åtgärder** som genomförts i relation till bristerna.
- Det ska tydligt framgå vilka konkreta förändringar som har genomförts, vilka brister de syftar till att avhjälpa och vilka bedömningsgrunder de relaterar till. Lärosätet ska särskilt tydliggöra syftet med åtgärderna och motivera varför dessa bedöms komma till rätta med de påtalade bristerna.

- Lärosätet med omdömet *ifrågasatt kvalitetssäkringsarbete* ska fokusera på de bedömningsområden som bedömts ha brister. Lärosätet ska således inte redogöra för bedömningsområden som bedömts som tillfredsställande.
- Lärosätet med omdömet *godkänt kvalitetssäkringsarbete med förbehåll* ombeds att fokusera på de bedömningsgrunder som inte bedömts som uppfyllda, inom de bedömningsområden som bedömts som inte tillfredsställande. Lärosätet ska således inte redogöra för bedömningsgrunder som bedömts som uppfyllda, eller som tillhör bedömningsområden som bedömts som tillfredsställande.
- Åtgärdsredovisningen ska kunna stå för sig själv, dvs. den ska inte hänvisa till länkar. Alla källor ska vara tillgängliga för bedömargruppen vid förfrågan.
- Om åtgärder innefattat nya eller reviderade dokument, till exempel styrdokument som är relevanta för åtgärdsredovisningen, ska dessa laddas upp som bilagor.
- Redovisningen ska omfatta cirka 1-2 sidor per bedömningsgrund exklusive mallens rubrik och inledande text, i tolv punkters textstorlek. Mallens formgivning och marginaler ska inte ändras.
- Åtgärdsredovisningen och eventuella bilagor ska ha inkommit till UKÄ senast det datum som angetts i UKÄ:s beslut. Eller vid omdömet *ifrågasatt kvalitetssäkringsarbete*, det datum som lärosätet och UKÄ kommit överens om.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Redovisa analys av bristerna i kvalitetssäkringsarbetet i relation till bedömningsområdet och redovisa åtgärder vidtagna för att avhjälpa bristerna. Analysera och redogör endast för åtgärder som relaterar till relevanta bedömningsgrunder. Tydliggör vad som är nytt i relation till tidigare självvärdering och vilka konkreta förändringar som har genomförts.

Bedömningsområdet Förutsättningar innehåller följande bedömningsgrunder:

- 2.1 Lärosätet tillhandahåller ändamålsenligt stöd till forskare avseende tillämpning av god forskningssed och följer systematiskt upp misstänkta fall av oredlighet och vidtar ändamålsenliga åtgärder.*
- 2.2 Lärosätet skapar goda förutsättningar för forskningens och forskningsmiljöernas utveckling och förnyelse samt för forskningens frihet.*
- 2.3 Lärosätet arbetar långsiktigt med kompetensförsörjning och skapar goda förutsättningar för kompetensutveckling samt tillhandahåller välfungerande karriärstöd för forskare i alla skeden i karriären oberoende av anställningsform.*
- 2.4 Lärosätet följer upp stödverksamhet och infrastruktur för forskning och vidtar vid behov ändamålsenliga kvalitetshöjande åtgärder.*
- 2.5 Lärosätet skapar goda förutsättningar för att stärka sambandet mellan forskning och utbildning i verksamheten.*

Lärosätets redovisning

Övergripande analys av brister

I den sammanvägda bedömningen konstaterade bedömargruppen att högskolan visserligen arbetade med stöd och förutsättningar på flera områden, men att arbetet var relativt nystartat och uppföljningar i stort saknades. Bedömargruppen ansåg sig därför inte ha möjligt att bedöma om stödet och förutsättningarna var ändamålsenliga, eller om de fungerade i praktiken.

Högskolan Väst har nu ersatt den tidigare ordningen med olika riktlinjer för uppföljning av forskning i de vitala forskningsmiljöerna respektive övrig forskning med en gemensam årlig uppföljning av all forskning. Uppföljningen görs av den centrala Forsknings- och utbildningsnämnden (FUN), och sker med hjälp av en strukturerad mall som är gemensam för alla institutioner och all forskning, samt genom efterföljande dialoger. Uppföljningsobjekten är mål och aktiviteter för forskningsverksamheten, förutsättningar (beskrivning av planerad forskning, forskningsmiljön, förutsättningar för god forskningssed och förutsättningar för infrastruktur), genomförande, hållbar utveckling, arbetsintegrerat lärande (AIL) och

kunskap i samverkan, akademisk frihet, finansieringsstrategi samt publiceringar/citeringar. Mallen innebär att institutionerna har ett gemensamt arbetssätt för att ge kortfattade svar och det blir enklare för nämnden att följa upp. Förutom institutionsledningen deltar även forskningsmiljöledare och institutionsnämnd i rapporteringen.

Under 2020 genomfördes en pilot. Arbetssättet har reviderats utifrån dialogmöten och remissförfaranden, och i början av 2022 genomfördes en ny uppföljningsomgång med tillhörande dialoger, förankring och frågor från nämnd och institution. Högskolan ledning tar del av resultaten i samband med sin årliga diskussion om forskningsstrategier i november.

Nedan följer redogörelse för de specifika åtgärder högskolan har gjort för att avhjälpa av brister inom ej uppfyllda bedömningsgrunder.

2.1 Lärosätet tillhandahåller ändamålsenligt stöd till forskare avseende tillämpning av god forskningssed och följer systematiskt upp misstänkta fall av oredlighet och vidtar ändamålsenliga åtgärder.

BRISTER

Bedömargruppen ansåg att högskolan för det första behövde utveckla sitt stöd för tillämpning av god forskningssed och för det andra utveckla process/systematik för att följa upp misstänkta fall av oredlighet och genomföra ändamålsenliga åtgärder. Det var för bedömargruppen oklart vilken funktion som hade övergripande ansvar för stöd avseende god forskningssed.

Av högskolans underlag framgick att de vitala forskningsmiljöerna och biblioteket ger stöd i forskningsetiska frågor genom workshoppar och seminarier. Bedömargruppen kunde dock inte bedöma relevans eller resultat av dessa, och kunde inte se någon systematisk uppföljning av deltagandet.

Bedömargruppen noterade att högskolan hade ett nyinrättat forskningsetiskt utskott, som vid platsbesöken inte verkade ha funnit sin roll och systematik. Dess uppdrag och riktlinjer verkade inte vara känt bland forskarna. Kommittén för utredning av avvikelser från god forskningssed var vid platsbesöken ännu inte tillsatt, och dess roll i förhållande till forskningsetiska utskottet framstod som oklar.

I underlagen till bedömargruppen ingick en ny hanteringsordning för avvikelser från god forskningssed. Den saknade information om hur medarbetare som misstänks avvikelse från god forskningssed ska agera, eller vart de ska vända sig för att göra en första orosanmälan. Det var också oklart vem som ansvarar för att informera den forskare som misstänks och hur stödet till berörda ser ut.

ÅTGÄRDER

Utveckling av stödet till forskare för tillämpning av god forskningssed

Högskolan har anställt en person med erfarenhet från etikprövningsmyndigheten som resurs på Grants- and Innovation Office (GIO), med uppdrag att ge stöd i forskningsetiska frågor till forskare i samband med ansökan om etikprövning.

För ökad medvetenhet om god forskningssed och forskningsetik hos doktoranderna har flera obligatoriska forskarutbildningskurser nu inslag om god forskningssed och forskningsetik (t. ex. kurserna Vetenskapsfilosofi och forskningsetik samt Forskningsmetodik).

Som stöd för forskarna i tillämpning av god forskningssed anger det nya kvalitetssäkrings-system för forskning (beslutat juni 2022) att alla forskningsprojekt fortsättningsvis ska ha en datahanteringsplan. Forskarna har redan idag stöd från förvaltningen och biblioteket med att fylla i datahanteringsplanen. Den är en planering för bland annat hur data samlas in, lagras och gallras/arkiveras, eventuell etikprövning samt analys av huruvida personuppgifter behandlas och i så fall på vilket sätt.

Genom den årliga uppföljning av forskningskvalitet som FUN har infört har högskolan nu en systematisk och strukturerad uppföljning av stöd för tillämpning av god forskningssed och hantering av misstänkta fall av oredlighet. Den brist som bedömaregruppen identifierade 2020 är därmed åtgärdad. Utifrån institutionernas svar följer FUN upp styrkor och utvecklingsområden. Uppföljningen syftar till att bedöma om stödet är ändamålsenligt och i vilken mån åtgärder för eventuella förbättringar behöver vidtas.

Utskottet för god forskningssed och forskningsetik

FUN:s fasta utskott för forskningsetik har etablerat sig och arbetar med att sprida kunskap om god forskningssed och forskningsetik till medarbetare. För att tydliggöra att utskottets arbetsuppgifter även inkluderar att främja god forskningssed har namnet ändrats till Utskottet för god forskningssed och forskningsetik.

För att öka forskarnas kunskaper anordnar utskottet seminarier om forskningsetik två gånger per termin. Dessa har bland annat tagit upp ansökan om etikprövning, regler för medförfattarskap och behandling av känsliga personuppgifter ur ett etikprövningsperspektiv, och har samlat mellan 40 och 75 deltagare. Utskottet har utvärderat varje tillfälle genom en enkät. Hösten 2022 ges seminarier om oredlighet i forskning samt känsliga personuppgifter och datahantering.

Utskottet har arbetat med att bereda omfattande revidering av högskolans regler för hantering av andra avvikelser från god forskningssed än oredlighet. De nya reglerna, som beslutas av rektor, innehåller nu information om vart forskare ska vända sig för en första orosmälan och vem som ansvarar för stöd till forskare som anmäls.

Utskottet har skapat ett nätverk mellan några västsvenska lärosäten vad gäller arbetet för att främja god forskningssed, samt ett internt samarbete mellan bland annat bibliotekets forskningsstöd, GIO, forskningsmiljöerna, ämnesråden och institutionsnämnderna för att främja en god forskningsetisk kultur och god forskningssed. För planering och dokumentation har utskottet utformat ett årshjul.

FUN bär ansvar för främjande av god forskningssed inklusive forskningsetik. Utskottet för god forskningssed och forskningsetik arbetar på uppdrag av FUN. Utskottet bereder ärenden kring forskningsetik och god forskningssed för beslut av FUN, samt bevakar forskningsetiska frågor vad gäller regler och lagstiftning och andra högskolors och myndigheters hantering av dem.

Förbättrad information kring processen för hantering av avvikelser från god forskningssed

På intranätet finns nu tydlig information om processen för hantering av avvikelser från god forskningssed. Där framgår ansvar, och att anmälan om misstänkt oredlighet kan skickas direkt till Nämnden för prövning av oredlighet i forskning (Npof). Där framgår hur och vart man anmäler misstanke om andra avvikelser från god forskningssed, och det ges exempel på vad som kan utgöra sådana avvikelser. Om kommittén (utredande) och rektor (beslutande) bedömer att anmälan handlar om oredlighet lämnas den över till Npof. Övriga fall utreds av kommittén enligt en fastställd process. Hela processen beskrivs också i en översiktskarta, där stöd, roller, styrdokument och informationsförvaltning framgår. Åtgärderna har syftat till att skapa tydlighet i hur misstankar hanteras och utreds, vem som ansvarar för vad och vilka informationsmängder som behöver omhändertas i processen.

Sedan platsbesöken har två fall av misstänkt avvikelse från god forskningssed utretts. Erfarenheterna har lett till ändrad sammansättning av kommittén för utredning av avvikelse från god forskningssed. Tidigare utsågs en kommitté för varje misstänkt fall. Vicerektor för forskning och forskarutbildning var ordförande, och i kommittén ingick även två ledamöter utsedda av forskningsetiska utskottet och en ledamot utsedd av rektor samt studenter. Nu utses kommittén för en mandatperiod av tre år, vilket ska ge bättre kontinuitet och kompetens i kommittén. Den juridiska kompetensen i kommittén har stärkts genom en lagfaren ledamot. Därtill ska den ha fyra lärarrepresentanter som alla utses av rektor, samt studentrepresentant som utses av studentkåren.

2.2 Lärosätet skapar goda förutsättningar för forskningens och forskningsmiljöernas utveckling och förnyelse samt för forskningens frihet.

BRISTER

Bedömgargruppen noterade att högskolan hade en god ambition och plan, men att den inte tillämpades fullt ut. Bedömgargruppen menade att högskolans starka samverkansprofil kunde innebära en risk för forskningens frihet, ett intryck som förstärktes vid platsbesöken.

Bedömgargruppen rekommenderade högskolan att strukturera och dokumentera sin medvetenhet om spänningarna mellan samverkansprofilen och forskningens frihet, och klargöra vad forskningens frihet betyder för Högskolan Väst. De arbetssätt som används för att främja forskningens frihet borde lyftas fram i strategidokument och i kommunikationen med samverkanspartner.

Bedömgargruppen rekommenderade även att lärosätet skulle förtydliga indikatorer för uppföljning av forskningsmiljöerna och deras syfte, för att lyfta fram forskningens förnyelse och frihet. Bedömgargruppen menade att de strategiskt valda forskningsmiljöerna (de vitala) styrde forskningens utveckling, men däremot inte dess förnyelse eller frihet.

ÅTGÄRDER

Kompleta akademiska miljöer för förnyelse och utveckling

Från 2023 organiserar Högskolan Väst forskning i två så kallade kompletta akademiska miljöer (Arbetsintegrerat lärande respektive Produktionsteknik). Högskolestyrelsen har beslutat att dessa kompletta akademiska miljöer ska ersätta den tidigare organiseringen i tre ”vitala forskningsmiljöer”. I varje miljö ska finnas såväl samverkan, forskning som utbildning, och den senare ska bedrivas från grund- till forskarnivå. För var och en av de kompletta akademiska miljöerna finns en långsiktig strategiplan.

Den nya organiseringen syftar till att profilera forsknings- och utbildningsverksamheten och skapa ökade förutsättningar för forskningens och forskningsmiljöernas förnyelse och utveckling. Det är centralt att de kurser, projekt och program som utvecklas inom utbildning, forskning och samverkan präglas av tvärvetenskapliga samarbeten. Vardera miljön ska ha en kritisk massa av samverkanspartner, extern finansiering, forskare samt studenter på alla nivåer, som arbetar med forskning utifrån samhällsliga behov. Högskolan menar att den starka samverkansprofilen är en viktig faktor för forskningens förnyelse och utveckling.

Förtydliganden kring forskningens frihet i relation till stark samverkansprofil

I Högskolan Västs värdegrund från 2017 lyfts akademisk frihet fram som en grundläggande princip. Forskningens frihet poängteras nu också i de långsiktiga strategierna för de nya kompletta akademiska miljöerna. För att ytterligare förtydliga forskningens frihet har det

nya kvalitetssäkringssystemet för forskning en särskild skrivning på sidan 2, under rubriken Förutsättningar:

Högskolan värnar den akademiska friheten och alla forskare och forskargrupper formulerar själva sina forskningsfrågor samt väljer fritt forskningsmetod och forskningsområden.

Forskningsidéer för utveckling och förnyelse kommer alltid från forskarnas och/eller forskargruppernas kunskapssökande, och med detta som utgångspunkt etableras oftast samverkan med andra parter som har liknande frågeställningar eller intressen.

FUN följer sedan 2021 upp hur institutionerna uppfattar förutsättningar för forskningens frihet genom den årliga rapporten om kvalitet i forskning som har beskrivits i början av denna åtgärdsrapportering till UKÄ. Frågan diskuteras även i muntliga dialoger mellan FUN och institutionerna efter att institutionerna lämnat sin årliga rapport om forskningskvalitet. Där har framkommit att forskarna över lag uppfattar att det finns en teoretisk, metodologisk och ämnesmässig öppenhet på högskolan och att kompetensutvecklingstiden gör det möjligt att forska även utan externa projektmedel.

I dialogerna diskuteras hur institutioner och forskningsmiljöer arbetar systematiskt för att undvika intressekonflikter i samverkansprojekt. En av forskningsmiljöerna har sedan länge en mycket strukturerad modell. Varje samverkansprojekt inleds med att högskolan förhandlar förutsättningarna för det tänkta forskningsprojektet med den aktuella samverkanspartnern. Genom öppen dialog ger samverkansforskningen möjligheter för högskolan att delta i samhällsdebatten exempelvis kring integration, digitalisering, elektrifiering och hållbara transporter. Detta arbetssätt är väl dokumenterat på högskolan, se exempelvis Anna Johansson (2019) *Summering av sex års samverkansforskning för främjande av barns och ungas välfärd: teman och utmaningar* (Trollhättan: Högskolan Väst).¹

Ytterligare åtgärder för att visa att Högskolan Väst värnar forskningens frihet torde knappast vara nödvändiga. Högskolan vill understryka att begreppet inte betyder något annat här än på andra lärosäten. Alla forskare har självklart frihet att självständigt välja forskningsproblem, utveckla forskningsmetoder och fritt publicera forskningsresultat i enlighet med högskolelagen 6 §.

¹ <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1388896/FULLTEXT01.pdf>

2.4 Lärosätet följer upp stödverksamhet och infrastruktur för forskning och vidtar vid behov ändamålsenliga kvalitetshöjande åtgärder.

BRISTER

Bedömargruppen saknade redogörelse för högskolans kvalitetssäkring av den ”hårda” infrastrukturen i form av tillgång till laboratorier, utrustning och annan teknisk apparatur. Högskolan nämnde heller inget om tillgång till stödfunktion med statistisk kompetens eller statistikprogram ”som kan behövas för planering och genomförande av forskning”.

Bedömargruppen saknade också en systematisk uppföljning av stödverksamheten för forskning i stort. Högskolan hade lyft fram uppföljning genom arbetsmiljöundersökningen ARK, men bedömargruppen kunde inte se vad i den som var kopplat just till *forskningens* stöd och infrastruktur.

Bedömargruppen noterade att det fanns en sektion i regler för inrättande av vitala forskningsmiljöer om förutsättningar i form av infrastruktur. Däremot fanns inget om hur infrastrukturen skulle *följas upp*. I självvärderingen nämndes uppföljningar av infrastruktur, men högskolan gav inga exempel på vad som hade framkommit vid dessa uppföljningar eller vilka förbättringsåtgärder som vidtagits och med vilket resultat. Bedömargruppen rekommenderade högskolan att införliva uppföljning av infrastruktur och stöd som ett område i kvalitetssäkringen av forskningen.

ÅTGÄRDER

Förbättrad systematik kring uppföljning

Genom FUN:s mall för årlig uppföljning av all forskning finns nu en tydlig struktur och systematik, och ett av de områden som särskilt följs upp är infrastruktur. Institutionerna får svara vad de anser om stöd från GIO, biblioteket, kommunikationsavdelningen, ekonomiavdelningen, akademiskt ledningsstöd, utrustning och IT-support, lokaler och samverkan med nationella och internationella partner. De får också ange styrkor och förbättringsområden, egna åtgärder samt lämna kommentarer i fritext. Styrkor, förbättringsåtgärder och ansvariga för föreslagna förbättringar som ingår i FUN:s kvalitetsuppföljning förmedlas till högskolans ledning vid den strategiska dagen för forskning i november varje år. Där deltar bland andra högskoledirektör och enhetschefer, vilka är ansvariga för dessa områden. Följande år följs de föreslagna ändringarna upp i FUN:s återkommande årliga kvalitetsrapport. Om de inte åtgärdats tar FUN:s presidium upp detta vid månatliga möten med kvalitetsrådet där alla enhetschefer deltar.

Högskolan kommer också systematisera uppföljningen av stöd till forskning genom att arbeta med certifiering enligt HRS4R (Human Resources Strategy for Researchers), vilket påbörjades 2021.

Hård infrastruktur och stöd till statistikbearbetning

Högskolan Väst tillhandahåller ”hård infrastruktur” till forskare framför allt i form av utrustning på Produktionstekniskt Centrum (PTC) och Kliniskt Lärcentrum (KLC). Detta stöd kvalitetssäkras genom att behoven följs upp i den ovannämnda årliga uppföljningen och som en del i reguljär uppföljning av forskningsprojekten. Vad gäller statistikprogram tillhandahålls de för de forskare som begär det. Det finns däremot ingen utpekad stödfunktion som hjälper forskare med statistiska körningar, och något sådant har heller inte efterfrågats. Kompetensen finns hos forskarna själva. Däremot finns stöd på förvaltningen till forskare som behöver hjälp med enkätverktyg.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Redovisa analys av bristerna i kvalitetssäkringsarbetet i relation till bedömningsområdet och redovisa åtgärder vidtagna för att avhjälpa bristerna. Analysera och redogör endast för åtgärder som relaterar till relevanta bedömningsgrunder. Tydliggör vad som är nytt i relation till tidigare självvärdering och vilka konkreta förändringar som har genomförts.

Bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat innehåller följande bedömningsgrunder:

3.1. Lärosätet säkerställer att dess forskningsmiljöer/forskning återkommande genomgår granskningar ur nationellt och internationellt perspektiv med stöd av kollegial granskning för att identifiera styrkor, svagheter och utvecklingsmöjligheter. Lärosätet har system för att fånga upp och ta hand om de rekommendationer som sådana granskningar ger upphov till.

3.2. Resultat som genereras genom uppföljning och kollegial granskning publiceras och kommuniceras på ett ändamålsenligt sätt inom och utanför organisationen.

Lärosätets redovisning

3.1 Lärosätet säkerställer att dess forskningsmiljöer/forskning återkommande genomgår granskningar ur nationellt och internationellt perspektiv med stöd av kollegial granskning för att identifiera styrkor, svagheter och utvecklingsmöjligheter. Lärosätet har system för att fånga upp och ta hand om de rekommendationer som sådana granskningar ger upphov till.

BRISTER

Bedömargruppens huvudsakliga kritik handlade om att en stor forskningsmiljö, LOV, inte ingick i den kvalitetssäkring som gällde för de vitala forskningsmiljöerna, och därmed utsattes för oberoende, extern granskning. Principiellt ansåg bedömargruppen att utvärderingen av vitala forskningsmiljöer och Primus var adekvat; problemet var att vissa forskningsmiljöer gick ”under radarn”.

Dessutom hade riktlinjerna för utvärdering av de vitala forskningsmiljöerna genomgått omfattande revidering, och den delen som handlade om extern granskning vart 4 – 6 år hade ännu inte hunnit tillämpas.

Bedömargruppen menade att högskolans övergripande kvalitetssystem för forskning framstod som ineffektivt och otydligt genom sin uppdelning i tre parallella system. De rekommenderade ett mer sammanhållet system, och att alla forskningsmiljöer inkluderas på ett ändamålsenligt sätt. De framhöll att det befintliga kvalitetssystemet innehåller viktiga delar att bygga vidare på, med den årliga uppföljningen och de externa utvärderingarna av de vitala forskningsmiljöerna. En ytterligare rekommendation var att samla de

styrdokument som avser kvalitetssystemet i ett sammanhållande paket som bereds av FUN och beslutas av rektor.

ÅTGÄRDER

Nytt gemensamt kvalitetssäkringssystem för all forskning

Högskolan har ersatt de tidigare tre kvalitetssäkringssystemen för forskning (för Primus, för vitala forskningsmiljöer och för övrig forskning) med ett gemensamt för all forskning. Det fastställdes av rektor 2022-06-07. FUN ansvarar för att fastställa riktlinjer för utvärdering av forskning och genomföra externa periodiska granskningar. Det betyder att högskolan nu har en sammanhållen modell för årlig uppföljning av all forskning sedan 2020, FUN tar in svar från institutionerna och har en efterföljande dialog med dem (se ovan) och en sammanhållen modell för periodisk, extern granskning.

De kompletta akademiska miljöerna ersätter tidigare vitala forskningsmiljöer, och inkluderar alla forskningsmiljöer på Högskolan Väst.

Extern periodisk granskning av all forskning

Den externa periodiska granskningen äger enligt uppföljningsschemat till kvalitetssäkringssystemet rum vart sjätte år och utvärderingsenheten är de kompletta akademiska miljöerna. Inom ramen för KK-miljöprogrammet kommer Primus även fortsättningsvis att följas upp i separat spår.

Högskolan vill återigen påpeka att externa granskningar av forskningsmiljöer inte är något nytt. Högskolan har haft riktlinjer för extern utvärdering av forskning sedan 2006. Den första externa utvärderingen gjordes 2011 på produktionsteknik. Alla vitala forskningsmiljöer genomgick en omfattande extern utvärdering 2016. En av dem, Produktionsteknik Väst, genomgick även extern utvärdering 2018/2019, i samband med starten av KK-miljön Primus.

Externa granskningar planeras och pågår just nu för två av de vitala miljöer som organisatoriskt kommer att avvecklas vid årsskiftet 2022-2023. De ersätts av de kompletta akademiska miljöerna. Underlag för granskningen är uppföljning av de senaste 4-6 åren och en framtidsplan på hur forskningen planeras att utvecklas (fortsättningsvis inom de kompletta akademiska miljöerna).

Bedömaregruppen noterade vid lärosätessgranskningen att forskningsmiljön LOV inte utsattes för extern utvärdering. Som högskolan förklarade berodde det på att LOV hade haft en snabb tillväxt efter särskild satsning från rektor 2018 och 2019, men hade ännu inte utsetts till vital forskningsmiljö och omfattades därmed inte av riktlinjen för utvärdering av sådana. Med införandet kompletta akademiska miljöer säkras att ingen forskningsmiljö hamnar utanför systemet med externa, periodiska granskningar.

3.2. Resultat som genereras genom uppföljning och kollegial granskning publiceras och kommuniceras på ett ändamålsenligt sätt inom och utanför organisationen.

BRISTER

Bedömaregruppen ansåg att högskolans borde utveckla en kvalitetsuppföljningsdel på den externa webbplatsen samt ange i styrdokumentet vilka dokument som rutinmässigt publiceras där.

Vidare borde högskolan utveckla en systematisk intern kommunikation med anställda och studenter om resultaten och det kontinuerliga arbetet med kvalitetssäkring vid lärosätet, och säkerställa att information också finns på engelska.

REDOGÖRELSE AV ÅTGÄRDER

Det nya kvalitetssäkringssystemet för forskning innehåller både uppföljningsschema och kommunikationsschema som tydligt talar om vilka resultat som ska kommuniceras till vilken målgrupp, genom vilka kanaler och med vilken intervall. Därmed finns god systematik och struktur.

Högskolan har gjort en översyn av informationen om kvalitetssäkring på intranätet och den externa hemsidan, och förbättrat strukturen och innehållet så att det ska bli lättare att hitta granskningsresultat och vilka åtgärder de har föranlett. Sidorna finns även på engelska.